



Kultur och fritid för barn och unga

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2016/17 som bl.a. rör barns rätt till kunskap om barnkonventionen, information och åtgärder för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja, åtgärder mot nätmobbning av unga, Skapande skola samt den kommunala musik- och kulturskolan. Sex motionsyrkanden behandlas i förenklad form.

I betänkandet finns fem reservationer (M, SD, C, L, KD).

Behandlade förslag

20 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2016/17.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Bakgrund	5
Utskottets överväganden.....	6
Stärka barns kunskap om barnkonventionen	6
Ungdomars rätt att välja partner	8
Åtgärder mot nätmobbning av unga	13
Skapande skola.....	15
Kommunala musik- och kulturskolor	17
Fritidsverksamhet för äldre tonåringar	19
Förenklad behandling	20
Motionsyrkanden som bereds i förenklad form	20
Reservationer	22
1. Ungdomars rätt att välja partner, punkt 2 (M)	22
2. Ungdomars rätt att välja partner, punkt 2 (SD).....	23
3. Åtgärder mot nätmobbning av unga, punkt 3 (L)	24
4. Skapande skola, punkt 4 (M, C, L, KD)	24
5. Kommunala musik- och kulturskolor, punkt 5 (M)	25
Särskilda yttranden	27
Ungdomars rätt att välja partner, punkt 2 (V).....	27
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	28
Motioner från allmänna motionstiden 2016/17	28

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Stärka barns kunskap om barnkonventionen**

Riksdagen avslår motion

2016/17:1700 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkandena 1 och 2.

2. **Ungdomars rätt att välja partner**

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:2372 av Mikael Eskilander och Roger Hedlund (båda SD) yrkande 8,

2016/17:2506 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 47,

2016/17:3078 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 25,

2016/17:3143 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 11,

2016/17:3288 av Andreas Norlén m.fl. (M) yrkande 5 och

2016/17:3372 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 32.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (SD)

3. **Åtgärder mot nätmobbning av unga**

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:238 av Edward Riedl (M) och

2016/17:608 av Bengt Eliasson (L) yrkande 2.

Reservation 3 (L)

4. **Skapande skola**

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:2886 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 4 och

2016/17:2967 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 2.

Reservation 4 (M, C, L, KD)

5. **Kommunala musik- och kulturskolor**

Riksdagen avslår motion

2016/17:2967 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 3.

Reservation 5 (M)

6. **Fritidsverksamhet för äldre tonåringar**

Riksdagen avslår motion

2016/17:929 av Arhe Hamednaca (S).

7. **Motionsyrkanden som bereds i förenklad form**

Riksdagen avslår motionerna

2016/17:309 av Josef Fransson (SD) yrkandena 3 och 5,

2016/17:329 av Bengt Eliasson (L),

2016/17:525 av Edward Riedl (M),

2016/17:915 av Isak From m.fl. (S) och
2016/17:2868 av Lawen Redar m.fl. (S).

Stockholm den 14 mars 2017

På kulturutskottets vägnar

Olof Lavesson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Olof Lavesson (M), Gunilla Carlsson (S), Peter Johnsson (S), Cecilia Magnusson (M), Agneta Gille (S), Saira Quicklund (M), Isabella Hökmark (M), Anna Wallentheim (S), Bengt Eliasson (L), Rossana Dinamarca (V), Roland Utbult (KD), Ida Karkiainen (S), Cassandra Sundin (SD), Johanna Jönsson (C), Elisabet Knutsson (MP), Sara-Lena Bjälkö (SD) och Marie-Louise Rönmark (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet 20 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2016/17 om bl.a. barns rätt till kunskap om barnkonventionen, information om och åtgärder för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja, åtgärder mot nätmobbning av unga, Skapande skola samt om den kommunala musik- och kulturskolan. Sex motionsyrkanden behandlas i förenklad form.

Utskottet har under hösten 2016 fått information av Kulturskoleutredningen om förslagen i betänkandet En inkluderande kulturskola på egen grund (SOU 2016:69). I februari 2017 informerade företrädare för El Sistema utskottet om sin verksamhet.

Bakgrund

Riksdagen beslutade i juni 2014 om ett nytt mål för alla statliga beslut och insatser som rör ungdomar mellan 13 och 25 år, nämligen att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen (prop. 2013/14:191, bet. 2013/14:KrU9, rskr. 2013/14:354). Ungdomspolitiken ska vara sektorsövergripande och behandla frågor om ungdomars villkor inom områden som utbildning, arbete, försörjning, bostad, hälsa, inflytande, kultur och fritid. Alla insatser som rör ungdomar bör ha ett ungdomsperspektiv.

För att de nationella kulturpolitiska målen ska uppnås anges att barns och ungas rätt till kultur särskilt ska uppmärksammas (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145). Barns och ungas rätt till kultur är alltså en prioriterad fråga i den nationella kulturpolitiken. Bland annat ska samtliga myndigheter inom kulturområdet enligt sina instruktioner integrera ett barnperspektiv i sin verksamhet. Detsamma gäller vissa institutioner inom kulturområdet såsom stiftelsemuseerna Skansen och Nordiska museet.

FN:s konvention om barnets rättigheter ger en universell definition av vilka rättigheter som bör gälla för barn upp till 18 år. Flera av artiklarna i barnkonventionen handlar om barns rätt till kultur. Bland annat erkänns barnets rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet. Det betyder att varje barn har rätt att ta del av det kulturutbud som finns för vuxna men också att de har rätt till ett kulturutbud skapat särskilt för barn och unga.

Utskottets överväganden

Stärka barns kunskap om barnkonventionen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att stärka alla barns rätt till kunskap om FN:s barnkonvention.

Motionen

I motion 2016/17:1700 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 1 begärs att möjligheterna att stärka alla barns rätt till kunskap om FN:s barnkonvention ses över. I motionen anförs att alla barn har rätt till kunskap om sina rättigheter. Motionärerna anför att en väg är att stärka skrivningarna i skolans styrdokument så att elever under sin skoltid blir utbildade i barnkonventionen. I motionen understryks betydelsen av lärares kunskap om barnkonventionen. Motionärerna pekar vidare i motionens yrkande 2 på behovet av att stärka barn- och ungdomsorganisationerna så att de kan vara en aktiv del i den folkbildning som kommer att behövas om Sverige införlivar barnkonventionen i lagstiftningen.

Bakgrund

FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) ratificerades av Sverige den 29 juni 1990 och trädde i kraft i förhållande till Sverige den 2 september samma år. FN:s kommitté för barnets rättigheter (barnrättskommittén) övervakar att konventionen efterlevs.

I mars 2016 överlämnade en särskild utredare betänkandet Barnkonventionen blir svensk lag (SOU 2016:19). Bland förslagen finns förslag om att införliva barnkonventionen i svensk lag samt förslag om ett kunskapslyft för att höja kompetensen om barnkonventionen. Utredaren motiverar förslaget om en kunskapshöjning med att ett införlivande av barnkonventionen förutsätter att rättstillämparen, såväl i domstolar och andra statliga myndigheter som i kommunala myndigheter, har kunskap om barnkonventionen och hur den ska tolkas och tillämpas. Betänkandet har remissbehandlats. Regeringen har aviserat att en proposition om att barnkonventionen blir svensk lag ska lämnas i juni 2017.

I skrivelse 2015/16:192 Handlingsplan 2016–2018 till skydd för barn mot människohandel, exploatering och sexuella övergrepp konstaterar regeringen bl. a. att det saknas en långsiktigt hållbar struktur som kan underlätta för skolor att genom utbildning förmedla och förankra respekt för de grundläggande demokratiska värderingarna, jämställdhet och de mänskliga rättigheter som det svenska samhället vilar på.

Regeringen gav i oktober 2015 Barnombudsmannen i uppdrag att under 2015–2018 vidta insatser för att höja barns och ungas kunskaper om sina rättigheter enligt barnkonventionen och vad de innebär i praktiken både inom skolan och inom andra områden (S2015/06288/FST [delvis]). Dessa kunskapshöjande insatser ska omfatta förskolan, förskoleklassen, grundskolan och motsvarande skolformer, fritidshemmet, gymnasieskolan samt gymnasiesärskolan. Barn-ombudsmannen ska för detta ändamål skapa en webbportal med information, färdiga lektionsupplägg och lärarhandledning för att underlätta skolans undervisning om barnets rättigheter. Uppdraget ska delredovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) årligen senast den 1 mars och slutredovisas senast den 1 december 2018.

Den 20 december 2016 beslutade regeringen om ett kunskapslyft riktat till statliga myndigheter, kommuner och landsting för att öka kunskapen om barnets rättigheter. Kunskapslyftet är en treårig satsning som pågår 2017–2019. Barnombudsmannen gavs en central roll och har fått i uppdrag att erbjuda stöd till de statliga myndigheterna, kommunerna och landstingen i arbetet med att se till att barnets rättigheter tillämpas i deras respektive verksamheter (S2016/07874/FST [delvis] och S2016/07875/FST). De statliga myndigheter som ingår i kunskapslyftet är Socialstyrelsen, Migrationsverket, Statens institutionsstyrelse, Statens skolverk, Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd och Myndigheten för delaktighet.

Elevers kunskap om barnkonventionen regleras både i skollagen (2010:800) och i läroplanen. Ansvaret för att utbildningen genomförs i enlighet med skollagen och läroplanen ligger på huvudmannen för utbildningen. Av 1 kap. 4 § skollagen framgår bl.a. att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Av proposition 2009/10:165 Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet framgår att med värden avses förskolans och skolans värdegrund som ska utgå från grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna. Det närmare innehållet i dessa rättigheter kommer till uttryck i de konventioner som Sverige anslutit sig till.

Enligt läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet som infördes 2011 (Lgr 11) ska utbildningen i den svenska skolan bl.a. förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingarna som det svenska samhället vilar på. I det ingår även barnets rättigheter enligt barnkonventionen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar den uppfattning som motionären ger uttryck för, nämligen att barn ska ha rätt till information och kunskap om barnkonventionen. Olika myndigheter liksom skolan, folkbildningen och civilsamhället är viktiga aktörer i detta arbete.

Utskottet konstaterar att insatser görs för stärka barns rätt till kunskap om barnkonventionen. Det gäller bl.a. Barnombudsmannens uppdrag att under

2015–2018 vidta insatser för att höja barns och ungas kunskaper om sina rättigheter enligt barnkonventionen och vad de innebär i praktiken både inom skolan och inom andra områden. Utskottet utgår vidare från att frågan om information om barnkonventionen beaktas i arbetet med den aviserade propositionen om att barnkonventionen ska bli svensk lag. Utskottet avstyrker därmed motion 2016/17:1700 (S) yrkandena 1 och 2.

Ungdomars rätt att välja partner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om information om samt åtgärder för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja.

Jämför reservationerna 1 (M) och 2 (SD) samt särskilt yttrande (V).

Motionerna

Moderaterna anför i motion 2016/17:3372 av Anna Kinberg Batra m.fl. yrkande 32 att det krävs ytterligare åtgärder för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja. Sådana insatser för att motverka tvångsgifte och hot om tvångsgifte kan t.ex. vara tydliga och riktade informationskampanjer.

Moderaterna framför också i motion 2016/17:3078 av Elisabeth Svantesson m.fl. yrkande 25 att det behövs åtgärder för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja.

Andreas Norlén m.fl. (M) understryker i motion 2016/17:3288 yrkande 5 behovet av utökad information om samt opinionsbildning och annat förebyggande arbete mot att unga blir gifta mot sin vilja. I motionen framförs bl.a. behovet av informations- och stödåtgärder på flygplatser som vänder sig till unga som är på väg att föras utomlands med flyg. Samma yrkande återfinns i motion 2016/17:3143 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 11.

I motion 2016/17:2372 av Mikael Eskilandersson och Roger Hedlund (båda SD) framförs i yrkande 8 behovet av att införa regelbundna undersökningar om ungas möjligheter att själva välja partner. Samma yrkande återfinns i motion 2016/17:2506 yrkande 47 av Paula Bieler m.fl. (SD).

Bakgrund

Sverige är skyldigt att tillgodose alla barn som befinner sig i landet de rättigheter som slås fast i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Ensamkommande asylsökande barn har samma rätt till skydd och omvårdnad som andra barn i Sverige och får inte behandlas annorlunda på grund av sin ställning som asylsökande eller för att de inte anses ha sin hemvist här. I barnkonventionen framgår att staterna ska vidta alla

åtgärder för att avskaffa traditionella sedvänjor som är skadliga för barns hälsa. FN:s kommitté för barnets rättigheter (barnrättskommittén) har uttalat att barnäktenskap ska ses som en form av sådan traditionell sedvänja som är skadlig för barns hälsa och som ska avskaffas. Enligt mål 5.3 i FN:s utvecklingsmål, Agenda 2030, är barnäktenskap, tidiga äktenskap och tvångsäktenskap att betrakta som en skadlig sedvänja som ska avskaffas. FN:s kommitté för avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (Cedaw-kommittén) har i allmänna rekommendationer tydliggjort att minimiåldern för äktenskap ska vara 18 år och att äktenskap inte bör vara tillåtet förrän personen har uppnått full mognad och rättshandlingsförmåga.

Den 1 juli 2014 förstärktes skyddet mot tvångsäktenskap och barnäktenskap i brottsbalken (prop. 2013/14:208, bet. 2013/14:JuU30, rskr. 2013/14:263). Ändringarna innebar bl.a. att barn inte längre ska kunna få dispens att gifta sig (2 kap. 1 § äktenskapsbalken). Möjligheten att erkänna utländska barnäktenskap och tvångsäktenskap begränsades ytterligare, liksom möjligheten att erkänna äktenskap som ingåtts utan att båda parterna varit närvarande (s.k. fullmaktsäktenskap) genom ändringar i lagen (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap som reglerar ett civilrättsligt erkännande av äktenskap som ingåtts utomlands (1 kap. 8 a §). Vidare infördes två nya brott i brottsbalken, nämligen äktenskapstvång om någon genom olaga tvång eller utnyttjande förmår en person att gifta sig (4 kap. 4 c § brottsbalken) samt vilseledande till tvångsäktenskapsresa (4 kap. 4 d § brottsbalken). Sedan den 1 juli 2016 är även stämpling till äktenskapstvång kriminaliserat.

Regeringen gav den 9 mars 2017 en särskild utredare i uppdrag att undersöka om det finns behov av åtgärder för att säkerställa ett starkt skydd mot barnäktenskap, tvångsäktenskap och brott med hedersmotiv (dir. 2017:25). Uppdraget ska slutredovisas senast den 1 september 2018.

Utredaren ska bl.a.

- analysera och ta ställning till hur möjligheten att erkänna utländska barnäktenskap ytterligare bör begränsas
- utvärdera tillämpningen av straffbestämmelserna om äktenskapstvång och vilseledande till tvångsäktenskapsresa
- undersöka i vilken utsträckning hedersmotiv beaktas av polis, åklagare och domstolar
- ta ställning till om det bör införas en särskild straffskärpningsgrund för brott med hedersmotiv i 29 kap. 2 § brottsbalken
- följa det pågående utvecklingsarbetet inom Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten och bedöma om det bör vidtas ytterligare åtgärder för att öka förutsättningarna för lagföring för brotten äktenskapstvång och vilseledande till tvångsäktenskapsresa
- undersöka hur samverkan mellan olika berörda myndigheter fungerar.

Regeringen har i skrivelsen Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid (skr. 2016/17:10, bet. 2016/17:AU5, rskr. 2016/17:150)

föreslagit en tioårig nationell strategi. Strategin ska följas upp varje år, utvärderas efter fem år samt vid strategiperiodens slut. Strategin inkluderar frågor om hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål. I skrivelsen konstateras bl.a. följande:

Det saknas årligt återkommande undersökningar om omfattningen av hedersrelaterat våld och förtryck. Det finns dock ett antal underlag som ger en bild av våldets omfattning. Enligt en kartläggning från dåvarande Ungdomsstyrelsen (2009) hade omkring 70 000 unga kvinnor och män mellan 16 och 25 år i Sverige begränsningar i förhållande till äktenskap eller av familjen bestämda villkor för val av partner. Utredningen om stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap (SOU 2012:35) uppskattade att minst 250–300 personer under 2011 upplevde en akut eller ganska akut risk att bli gifta mot sin vilja.

I skrivelsen aviserades att regeringen avsåg att ge lämplig myndighet i uppdrag att genomföra särskilda kartläggningar av frågor som rör hedersrelaterat våld och förtryck, inklusive barn- och tvångsäktenskap.

Ett flertal myndigheter har eller har haft i uppdrag att inom ramen för sin verksamhet belysa frågan om unga som blir gifta mot sin vilja och att arbeta förebyggande för att förhindra detta.

Bland annat beslutade regeringen den 16 februari 2017 om uppdrag om socialtjänstens handläggning av ärenden som gäller barn som kommer till Sverige och som uppges vara gifta (S2017/01011/FST [delvis]). Regeringen beslutade att ge Socialstyrelsen följande uppdrag:

- göra en fördjupad analys av socialtjänstens handläggning i ärenden som rör ensamkommande barn och barn som kommer till Sverige med vårdnadshavare och som uppges vara gifta
- ta fram en förstärkt vägledning till kommunerna om handläggningen av ärenden som rör barn som uppges vara gifta, och sprida kunskapen till kommunernas socialtjänst
- ta fram och sprida information till barn som uppges vara gifta, makar, föräldrar samt andra närstående med information om gällande lagar och praxis i Sverige såsom förbud mot barn- och tvångsäktenskap, barnets rättigheter, socialtjänstens uppdrag samt rätten till stöd och skydd.

Utgångspunkten för den förstärkta vägledningen är att ärenden som rör ensamkommande barn som uppges vara gifta ska handläggas utifrån samma principer som andra ensamkommande barn. Stödet ska komplettera Socialstyrelsens handbok om ensamkommande barn och unga från 2016. Uppdraget ska utföras i samråd med relevanta aktörer, såsom Barnombudsmannen, Migrationsverket, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor och Sveriges Kommuner och Landsting.

Regeringen gav i april 2016 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor i uppdrag att i samverkan med den nationella webbaserade ungdomsmottagningen Umo ta fram och sprida en digital plattform med information om hälsa och jämställdhet med fokus på sexuell

och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) riktad till nyanlända och asylsökande barn och unga i åldern 13–20 år (S2016/02759/JÄM [delvis]). Myndigheten ska lämna en slutredovisning av uppdraget senast den 31 mars 2017.

Länsstyrelsen i Östergötlands län har sedan 2005 haft olika regeringsuppdrag med syfte att motverka hedersrelaterat våld och förtryck. Ett av uppdragen är att utveckla ett nationellt kompetensteam med tillhörande stödtelefon för att samordna och stödja arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck och dess olika uttryck som t.ex. tvångsäktenskap, barnäktenskap och könsstympning (S2015/07973/RS). Uppdraget om det nationella kompetensteamet ska slutredovisas senast den 31 mars 2017. Länsstyrelsen har i en rapport 2016, Nationella kompetensteamet – slutredovisning, framhållit bl.a. vikten av förebyggande insatser samt riktade satsningar för att fortsätta arbetet med att motverka hedersrelaterat våld och förtryck och dess olika uttrycksformer som t.ex. barnäktenskap, tvångsäktenskap och könsstympning av flickor och kvinnor.

I en rapport från Migrationsverket, Är du gift? Utredning av handläggning av barn som är gifta när de söker skydd i Sverige, från mars 2016, framkommer att 132 gifta ensamkommande barn har uppmärksammats av myndigheten och att man bedömer att mörkertalet är mycket stort. Av de 132 identifierade barnen är 129 flickor och 3 pojkar. Myndigheten pekar bl.a. på att det behövs en standard för handläggningen av ärenden som rör barn som är gifta. Den nya standarden bör gälla alla delar av asylprocessen som ingår i verkets uppdrag. En sådan standard behövs för att säkerställa både att Migrationsverket uppmärksammar tidigare äktenskap (barnäktenskap) och att det finns riktlinjer för hur berörda personer ska agera så att barnets bästa tillgodoses genom hela processen.

Barnombudsmannen kallade i juni 2016 åtta myndigheter till överläggning om barnäktenskap. Syftet med överläggningen var dels att få en bild av hur myndigheterna uppfattar den rådande situationen och vilka utmaningar de står inför när det gäller barn som kommer till Sverige och uppger att de är gifta, dels att få reda på vilka åtgärder myndigheterna avser att vidta för att säkerställa att barnäktenskap identifieras och hanteras utifrån ett barnperspektiv. De medverkande myndigheterna var Länsstyrelsen i Östergötlands län (nationella uppdrag hedersrelaterat våld och förtryck), Länsstyrelsen i Stockholms län (nationella uppdrag människohandel och prostitution), Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Socialstyrelsen, Inspektionen för vård och omsorg, Skatteverket och Migrationsverket. Vidare deltog Sveriges Kommuner och Landsting.

Bland övriga insatser och uppdrag kan nämnas att Skolverket 2010 gav ut stödmaterialet Hedersrelaterat våld och förtryck – Skolans ansvar och möjligheter. Stödmaterialet riktar sig framför allt till rektorer och handlar om hur skolans personal kan arbeta med frågor som rör hedersrelaterat våld och förtryck. Polismyndigheten fick i regleringsbrevet för 2016 i uppdrag att redovisa hur myndigheten arbetar med transnationella ärenden där det finns

misstanke om hedersrelaterat våld och förtryck, äktenskap mot den egna viljan eller barnäktenskap. Uppdraget redovisades i maj 2016. Av redovisningen framgår bl.a. antalet ärenden som hanteras, vilka rutiner samt vilket samarbete som finns inom området. Enligt nyligen publicerad statistik (den 12 januari 2017) från Brottsförebyggande rådet (Brå) gjordes 81 polisanmälningar om äktenskapstvång och vilseledande till äktenskapsresa under 2016. Det är en ökning med 76 procent jämfört med föregående år. Brå kommer att publicera statistik över antalet handlagda brottsanmälningar 2016 den 30 mars 2017.

Det finns vidare ett flertal exempel på myndighetssamverkan med civilsamhället, t.ex. projektet Det handlar om kärlek, där representanter från olika frivilligorganisationer och myndigheter samlades för att försöka hitta en gemensam metod för att arbeta tillsammans mot hedersrelaterat förtryck och våld, och Origo i Stockholms län, som är Sveriges första myndighetsgemensamma resurscentrum som har fokus på ungdomar som lever i en hederskontext.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis understryka att arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck och bekämpandet av tvångs- och barnäktenskap är synnerligen angeläget och att detta arbete kräver kraftfulla åtgärder från samhället. Ingen ska behöva utsättas för att bli gift mot sin vilja.

Utskottet menar att myndighetssamverkan är nödvändig för att kunna arbeta förebyggande och hjälpa barn och unga som riskerar att bli gifta mot sin vilja. Det pågår i dag ett flertal insatser som syftar till att sprida information och på annat sätt arbeta för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja. Det är viktigt att detta arbete fortsätter. Mot bakgrund av de insatser som görs på området är utskottet inte berett att förorda ett tillkännagivande till regeringen i enlighet med motionsyrkandena.

Utskottet anser också att det vore värdefullt med återkommande kartläggningar och utvärderingar när det gäller ungas möjligheter att själva välja partner. Utskottet anser inte heller här att det finns skäl till något tillkännagivande från riksdagen utan hänvisar till pågående och aviserade utredningar och uppdrag. När det gäller frågan om barn som kommer till Sverige och uppges vara gifta konstaterar utskottet att Socialstyrelsen nu fått ett sådant uppdrag.

Mot bakgrund av det anförda avstyrks motionerna 2016/17:2372 (SD) yrkande 8, 2016/17:2506 (SD) yrkande 47, 2016/17:3078 (M) yrkande 25, 2016/17:3143 (M) yrkande 11, 2016/17:3288 (M) yrkande 5 samt 2016/17:3372 (M) yrkande 32. Utskottet kommer dock att noga följa frågan.

Åtgärder mot nätmobbning av unga

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en nationell strategi mot nätmobbning och åtgärder mot hets till suicid på internet.

Jämför reservation 3 (L).

Motionerna

Edward Riedl (M) begär i motion 2016/17:238 en nationell strategi för att motverka nätmobbning av unga. Motionären konstaterar att mobbning ändrat karaktär och att den mobbade, som i dag är uppkopplad både i skolan och i hemmet, aldrig slipper undan sina plågoandar. Det finns därför skäl att ta fram en nationell strategi för att motverka nätmobbning av unga.

Bengt Eliasson (L) framför i motion 2016/17:608 yrkande 2 att frågan om åtgärder mot hets till suicid på internet behöver utredas. Motionären efterfrågar en handlingsplan för att förbygga självmord som också bör innefatta åtgärder mot hets till suicid på internet.

Bakgrund

I februari 2016 överlämnade en särskild utredare betänkandet Integritet och straffskydd (SOU 2016:7) till regeringen. Utredaren föreslog bl.a. att det ska införas en ny straffbestämmelse i 4 kap. brottsbalken om olaga integritetsintrång. Bestämmelsen innebär ett straffansvar för den som gör intrång i någon annans privatliv genom att sprida en bild eller en annan uppgift för att kännbart skada någon annan. Betänkandet har remitterats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Kränkningar och mobbning kan ibland utgöra förtal. Förtal regleras i 5 kap. 1 § brottsbalken, 7 kap. 4 § tryckfrihetsförordningen och 5 kap. 1 § yttrandefrihetsgrundlagen.

Ett flertal myndighetsinsatser pågår för att minska mobbning m.m. på nätet liksom insatser från civilsamhället.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har givit ut flera publikationer om unga, ungdomar och internet. Bland annat Nätkränkningar – en studie av svenska ungdomars normer och beteenden (mars 2014), Hat på nätet (mars 2014) och Får man skriva vad man vill på internet (maj 2014). I januari 2016 lämnades rapporten Hot, kränkningar och trakasserier på nätet. I rapporten konstateras att ungefär hälften av unga i åldern 16–25 år har någon gång utsatts för kränkningar på nätet.

Statens medieråd genomför sedan juni 2013 på regeringens uppdrag den av Europarådet initierade kampanjen No Hate Speech Movement. Syftet med uppdraget var att förebygga rasism, sexism, främlingsfientlighet och andra former av intolerans och att värna demokratin mot våldsbejakande extremism.

Uppdraget slutredovisades i februari 2017 i rapporten Våldsbejakande och antidemokratiska budskap på internet. I rapporten beskrivs förekomsten av antidemokratiska budskap på internet och i sociala medier. Enligt uppgift från Medierådet är avsikten att uppdraget ska förlängas.

På uppdrag av Socialdepartementet har Barnafrid vid Linköpings universitet tillsammans med Stiftelsen Allmänna Barnhuset tagit fram en fördjupningsrapport utifrån en undersökning som genomfördes 2014, Unga, sex och internet – i en föränderlig värld. I rapporten Barn utsatta för sexuella övergrepp på nätet, 2017, konstateras bl.a. att övergrepp på nätet är lika allvarliga för barn och ungdomar och får lika allvarliga konsekvenser som andra övergrepp.

Vidare kan nämnas Datainspektionens webbplats, Kränkt.se, som ger råd till den som har blivit kränkt på nätet.

Organisationen Surfa Lugnt arbetar med att öka skolans och vuxnas kunskaper om barns och ungas vardag på internet. Syftet är att bejaka det positiva som finns i ungas liv på nätet, som engagemang, kommunikation och kunskapsutbyte, och samtidigt ge föräldrar och andra vuxna bättre förutsättningar att hantera fallgroparna på internet, t.ex. e-mobbning och integritetsfrågor. I arbetet inom Surfa Lugnt deltar bl.a. Post- och telestyrelsen och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt Bris, Com Hem, Fryshuset, It- & Telekomföretagen, IIS – Internetstiftelsen i Sverige samt Telenor och Bredbandsbolaget.

Fryshusets nätvandrare bedriver socialt arbete på internet. Nätvandrarerna startade 2007 för att möta ett ökat behov av vuxenkontakter på internet. Nätvandrarerna har främst bedrivit sin verksamhet på olika ungdomsmötesplatser på nätet, s.k. communities, t.ex. Kamratposten.se, ungdomar.se, habbo.se, Quiser.com och Jesper.nu. Fryshusets nätvandrares uppgift är att lyssna och agera bollplank. Om den unge vill tala om allvarliga problem ges stöd online, eller så slussas ungdomen vidare. För närvarande finansieras projektet av Gålöstiftelsen, Kronprinsessan Margaretas minnesfond och Stockholms stad.

Vad gäller mobbning och kränkande behandling i skolan gäller följande: om någon blir utsatt för mobbning under skoltid är det skolans ansvar att agera mot kränkningarna – även om situationen först uppstod på internet och utanför skoltid. Barn- och elevombudet, som är en del av Skolinspektionen, arbetar mot kränkningar och företräder mobbade barn och elever i rättegångar. Barn- och elevombudet samarbetar med andra myndigheter och ombudsmän, t.ex. Barnombudsmannen och Diskrimineringsombudsmannen.

Både i skollagen (2010:800) och i diskrimineringslagen (2008:567) slås fast att om en anställd på en skola får vetskap om att en elev upplever sig kränkt eller mobbad inträder en s.k. handlingsplikt. Handlingsplikten innebär att skolan så snart som möjligt måste utreda och förhindra att kränkningarna fortsätter. Personal på skola eller förskola som får kännedom om att ett barn anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling är skyldig att anmäla detta till rektorn eller förskolechefen som i sin tur måste informera huvudmannen.

Skolverket har givit ut allmänna råd om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling i skolan (SKOLFS 2012:10).

Här kan vidare nämnas att Nationellt centrum för suicidforskning och prevention av psykisk ohälsa (NASP) vid Karolinska Institutet har såväl ett nationellt som ett regionalt ansvar för att förebygga självmord och självmordsförsök.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar inledningsvis att det är ett faktum att barn och unga i dag i hög grad är på internet och att många barn och unga har en stor del av sitt sociala liv på internet. Statistik från Medierådet visar också att medieanvändningen kryper ned i åldrarna. För många barn och unga är nätet en positiv plats där de bl.a. kan hålla kontakten med kompisar, söka information till skolarbeten, spela spel, se på film, lyssna på musik och upptäcka världen. Samtidigt innebär användningen av internet risker. Det förekommer mobbning, hot, trakasserier och andra kränkningar i en ökande omfattning. Detta är givetvis oacceptabelt, och det finns enligt utskottet skäl till oro över denna utveckling. Samtidigt som det som sker på nätet är en spegling av sådant som också förekommer i den fysiska verkligheten, blir mobbningen, hoten, trakasserierna och kränkningarna på nätet allt allvarligare. Det förekommer också hets mot suicid. Många barn mår psykiskt dåligt efter att ha blivit utsatta för kränkningar på nätet. En stor skillnad mellan den fysiska världen och den som finns på nätet är frånvaron av vuxna.

Det är mycket viktigt med ett aktivt arbete för att motverka alla former av mobbning, hot och andra kränkningar på nätet inklusive hets mot suicid. Det gäller såväl det offentliga som föräldrar och andra vuxna i barnens omgivning. Utskottet vill understryka skolans ansvar, såväl när det gäller trakasserier och kränkningar som när det gäller elevers psykiska hälsa.

Som redovisas ovan pågår en rad insatser på området. Mot denna bakgrund anser utskottet inte att det finns skäl till tillkännagivanden i enlighet med motionsyrkandena. Utskottet avser dock att noga följa dessa frågor. Motionerna 2016/17:238 (M) och 2016/17:608 (L) yrkande 2 avstyrks.

Skapande skola

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att bl.a. ta till vara erfarenheterna från Skapande skola för att fler skolor ska kunna ta del av satsningen.

Jämför reservation 4 (M, C, L, KD).

Motionerna

I motion 2016/17:2886 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 4 anförs att erfarenheterna av Skapande skola systematiskt bör tas till vara.

I motion 2016/17:2967 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 2 understryks betydelsen av att analysera hinder för kommuner och fristående skolor att ta del av Skapande skola samt komma med förslag på hur fler skolor ska kunna ta del av reformen. I motionen framförs att regeringen bör ta fram en strategi för att ännu fler skolor ska kunna ta del av satsningen.

Bakgrund

Skapande skola inrättades 2008 i syfte att stärka samverkan mellan skolan och det professionella kulturlivet och på så vis främja barns rätt till kultur och eget skapande. Satsningen syftar till att stärka samverkan mellan skolan och det professionella kulturlivet. Skapande skola omfattar fr.o.m. 2011 hela grundskolan och fr.o.m. den 1 januari 2013 även förskoleklassen. För 2016–2018 avsätts 10 miljoner kronor per år för verksamhet riktad mot förskolan. Anslaget 1:3 Skapande skola uppgår 2017 till drygt 187,6 miljoner kronor.

Bidrag fördelas av Statens kulturråd i enlighet med förordningen (2007:1436) om statsbidrag till kulturell verksamhet i skolan och lämnas till huvudmännen i avsikt att nå fler barn än de som redan är kulturellt aktiva på fritiden. Statens kulturråd ska samverka med Statens skolverk i arbetet med Skapande skola. Ändamålet är att medverka till att kulturella och konstnärliga uttryck långsiktigt integreras i förskolan, förskoleklassen, grundskolan och i vissa särskilda utbildningsformer. Bidraget syftar också till att öka den professionella kulturverksamheten för och med barnen så att tillgången till kulturens alla uttrycksformer för eleverna och möjligheterna till eget skapande ökar.

Kulturrådets sammanställning för 2015 visar att drygt 68 procent av alla elever i förskoleklass till årskurs 9 deltog i insatser inom Skapande skola läsåret 2014/15. Antalet barn och elever som deltagit i Skapande skola-insatser uppgick 2015 till knappt 744 000, vilket är en ökning med drygt 50 000 barn och elever i jämförelse med 2014. Totalt har det kommit in 394 ansökningar om ca 266 miljoner kronor till Kulturrådet under ansökningstiden för Skapande skola-bidrag för läsåret 2017/18. Ansökningarna omfattar 871 500 elever. 118 friskolor har skickat in ansökningar och 91,4 procent av alla kommuner har sökt bidrag. Beslut om bidragen fattas i april 2017.

Myndigheten för kulturanalys har låtit genomföra en fördjupad utvärdering av statsbidraget Skapande skola, författad 2016 av Katja Lindqvist och Roger Blomgren vid Lunds universitet. Uppdraget var att fördjupat studera vissa aspekter av Skapande skola-bidragets utfall sedan 2008. Forskarnas slutsatser var att de inte kan se några tecken på att kommunerna minskat sina resurser till kultur för barn och unga eller kultur i skolan sedan Skapande skola infördes. De har inte heller kommit fram till att det finns konkurrensfördelar för offentliga institutioner, eftersom priset inte är en avgörande faktor enligt

skolhuvudmännen. Av rapporten framgår också att skolorna uppskattar Skapande skola som ett komplement till kommunens egna kulturinsatser för barn och unga i skolan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare i många sammanhang uttryckt uppfattningen att Skapande skola är mycket angelägen, inte minst mot bakgrund av att satsningen når barn oavsett bakgrund runt om i landet. Utskottet menar att Skapande skola bidragit till ett större fokus på frågan om kultur för barn. Utskottet konstaterar också att Kulturrådet (2012) i sin uppföljningsstudie Skapande skola – en nulägesanalys bl.a. har pekat på att elevers självkänsla och självförtroende stärkts som en konsekvens av Skapande skola. Av Kulturrådets sammanställning från 2015 framgår att totalt 91,4 procent av alla kommuner någon gång har sökt bidrag. Att bidraget söks i så stor omfattning är i sig mycket positivt. Utskottet anser inte att det finns skäl för tillkännagivanden i enlighet med motionärernas yrkanden. Motionerna 2016/17:2886 (M, C, L, KD) yrkande 4 och 2016/17:2967 (M) yrkande 2 avstyrks därmed.

Kommunala musik- och kulturskolor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en strategi för att fler barn ska nås av de kommunala musik- och kulturskolornas verksamheter. Jämför reservation 5 (M).

Motionen

Moderaterna begär i motion 2016/17:2967 av Olof Lavesson m.fl. yrkande 3 att regeringen ska ta fram en strategi för hur svenska kommuner ska kunna locka fler barn och ungdomar till kommunala kulturskolor. I motionen framhålls bl.a. El Sistema som når de grupper av barn och unga som annars i låg utsträckning deltar i de kommunala musikskolornas verksamheter.

Bakgrund

I april 2015 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att ta fram förslag till en nationell strategi för den kommunala musik- och kulturskolan (dir. 2015:46). Kulturskoleutredningen presenterade i oktober 2016 sitt betänkande En inkluderande kulturskola på egen grund (SOU 2016:69). Utredningen föreslog nationella mål för den kommunala kulturskolan samt att ett nationellt kulturskolecentrum ska inrättas. Vidare föreslås utvecklingsbidrag, bidrag till

nationell spetskompetens och regional samordning. Betänkandet har remitterats och förslagen bereds inom Regeringskansliet.

Från och med 2016 avsätts 100 miljoner kronor årligen på att främja låga avgifter och hög kvalitet i den kommunala musik- och kulturskolan. Medlen fördelas under anslaget 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete, anslagspost 7 Bidrag till musik- och kulturskolan. Bidraget fördelas av Statens kulturråd i enlighet med förordning (2015:998) om statsbidrag till kommuner som bedriver musik- och kulturskoleverksamhet. Förordningen trädde i kraft den 1 januari 2016 och upphör att gälla vid utgången av 2017. Enligt Statens kulturråds regleringsbrev för 2017 får högst 3 miljoner kronor av de avsatta medlen användas för utgifter för administration, främjande, uppföljning och genomförande av verksamheten.

Enligt förordningen är ändamålet med statsbidraget att bidra till låga elevavgifter, göra den kommunala musik- och kulturskoleverksamheten mer jämlik och förbättra möjligheterna för barn och ungdomar att delta i verksamheten (2 §). Bidrag får lämnas till en kommun som bedriver musik- och kulturskoleverksamhet med hög elevavgift till följd av att den vidtagit kvalitetshöjande åtgärder i verksamheten och vill sänka elevavgiften, eller med låg elevavgift och vill göra kvalitetshöjande åtgärder i verksamheten utan att höja elevavgiften (3 §).

Av Kulturrådets sammanfattning av ansökningsomgång 2016 framgår bl.a. att ca 65 procent av landets kommuner sökt bidrag. Kulturrådet har i en promemoria, Fördelning av medel till musik- och kulturskolor, 2016/2017, KUR 2016/6268, angett följande:

Kulturrådet fördelar 97 miljoner kronor till 178 kommuner för musik- och kulturskoleverksamhet. Bidraget syftar till att göra verksamheten mera jämlik och att förbättra möjligheterna för barn och unga att delta.

Totalt inkom 189 ansökningar om tillsammans cirka 223 miljoner kronor. Den totala summan av ansökt bidrag är mer än dubbelt så stor som det belopp som Kulturrådet har att fördela, och därför har de flesta sökande beviljats ett lägre bidragsbelopp än de sökt. 11 ansökningar avslogs.

Kulturrådet har prioriterat insatser som ger möjlighet för fler barn och unga att få ta del av musik- och kulturskolans verksamhet. Bidrag ges huvudsakligen till insatser för att nå målgrupper som inte tar del av musik- och kulturskolans ordinarie utbud. Insatserna kan handla om nya konstområden, nya arbetssätt, nya samarbetsparter eller arenor. Elevavgifterna är lägre eller är helt avgiftsfria.

Kommunens ekonomiska förutsättningar har påverkat fördelningen av bidraget i linje med bidragsförordningen.

Utskottets ställningstagande

Musik- och kulturskolorna är en av landets största och viktigaste satsningar på barn- och ungdomskultur. Musik- och kulturskolan spelar en stor roll för barns och ungas möjligheter att själva få prova på musik och andra kulturformer och

bidrar till att utveckla elevernas personlighet och intressen. Musik- och kulturskolorna fyller enligt utskottet en viktig funktion för barn och unga, både med den breda verksamheten och genom att stimulera och ta till vara talanger. Utskottet anser att det är mycket angeläget att bredda gruppen elever som har möjlighet att ta del av musik- och kulturskolan och konstaterar att det också är avsikten med det bidrag som fr.o.m. 2016 avsatts för att bl.a. bidra till låga elevavgifter och göra den kommunala musik- och kulturskoleverksamheten mer jämlik. Utskottet konstaterar vidare att Kulturskoleutredningens förslag för närvarande bereds inom Regeringskansliet. Utskottet finner inte skäl att föregripa denna beredning. Motion 2016/17:2967 (M) yrkande 3 avstyrks därmed.

Fritidsverksamhet för äldre tonåringar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om en översyn av möjligheterna för kommunerna att bedriva verksamhet för äldre tonåringar.

Motionen

I motion 2016/17:929 föreslår Arhe Hamednaca (S) att möjligheterna för kommunerna att bedriva verksamhet för de äldre tonåringarna bör ses över. I motionen framförs att många ungdomar i åldern 15–18 år saknar naturliga mötesplatser och fritidsaktiviteter och att välfungerande fritidsgårdar är viktiga i dagens samhälle eftersom de erbjuder en naturlig mötesplats som är drog- och alkoholfri och en ordentlig kontakt med vuxna utanför familjen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar motionärens uppfattning att fritidsgårdar har en viktig funktion att fylla som mötesplatser för barn och unga. Det är enligt utskottet viktigt att fritidsverksamheter är öppna för alla barn och unga, även för dem i de äldre åldersgrupperna, och att fritidsverksamheten möter barns och ungas behov. Inriktningen och omfattningen av verksamheten vid fritidsgårdarna är dock i första hand en kommunal fråga. Därför avstyrks motion 2016/17:929 (S).

Förenklad behandling

Motionsyrkanden som bereds i förenklad form

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om skolresor till Auschwitz, barns och ungas möjligheter att uppleva scenkonst, en översyn av stödet till ungdomsverksamhet, åtgärder för att stärka ungas möjlighet till organisering samt värdet av motorhobby och vikten av att fånga ungas teknikintresse.

Utskottets ställningstagande

Utskottet avstyrkte våren 2016 (bet. 2015/16:KrU4) motionsyrkanden som är likalydande med eller snarlika nedanstående yrkanden. Riksdagen beslutade i samtliga fall i enlighet med utskottets förslag. Utskottet finner inte skäl att ta upp dessa yrkanden till förnyad behandling. Utskottet anser därför att motionsyrkandena nedan kan behandlas i förenklad form och avstyrker därmed motionsyrkandena.

Skolresor till Auschwitz

Motion 2016/17:525 av Edward Riedl (M)

I motionen begärs en översyn av möjligheten att införa ett bidrag för skolresor till Auschwitz. Motionären anför att skolor bör uppmuntras att göra skolresor genom statliga bidrag.

Barns och ungas möjligheter att uppleva scenkonst

Motion 2016/17:329 av Bengt Eliasson (L)

I motionen framförs vikten av att alla barn bör ges möjlighet att uppleva professionella scenkonstföreställningar oavsett var de bor i landet.

Stöd till ungdomsorganisationer

Motion 2016/17:915 av Isak From m.fl. (S)

I motionen framförs behovet av en översyn av hur stödet till ungdomsverksamhet är utformat och fördelat såväl nationellt som regionalt och lokalt utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Åtgärder för att stärka ungdomars möjlighet till organisering

Motion 2016/17:2868 av Lawen Redar m.fl. (S)

I motionen framförs behovet av åtgärder i syfte att förstärka ungas möjlighet till självständig organisering.

Motorhobby

Motion 2016/17:309 av Josef Fransson (SD) yrkandena 3 och 5

I motionen lyfter motionären fram värdet av motorsport och motorhobby för teknikutveckling, entreprenörskap och kompetensutveckling (yrkande 3) samt vikten av att fånga ungdomars teknikintresse (yrkande 5).

Reservationer

1. Ungdomars rätt att välja partner, punkt 2 (M)

av Olof Lavesson (M), Cecilia Magnusson (M), Saila Quicklund (M) och Isabella Hökmark (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2016/17:3078 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 25,

2016/17:3143 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 11,

2016/17:3288 av Andreas Norlén m.fl. (M) yrkande 5 och

2016/17:3372 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 32 och avslår motionerna

2016/17:2372 av Mikael Eskilander och Roger Hedlund (båda SD) yrkande 8 och

2016/17:2506 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 47.

Ställningstagande

Moderaterna är emot barnäktenskap utan undantag. Vi anser att det krävs ytterligare åtgärder för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja. Sådana insatser för att motverka tvångsgifte och hot om tvångsgifte kan t.ex. vara tydliga och riktade informationskampanjer.

Det är viktigt att alla berörda och alla verksamheter som möter barn och unga och som har i uppdrag att ge stöd och skydd till dem har kännedom om den nya lagstiftningen mot tvångs- och barnäktenskap för att de ska kunna ge stöd och hjälp till unga som riskerar att utsättas för eller som lever i ett tvångs- och/eller barnäktenskap.

Länsstyrelsen i Östergötlands län har på ett förtjänstfullt sätt arbetat fram en kampanj om den nya lagstiftningen mot tvångs- och barnäktenskap. Vi anser att det finns ett behov av utökad information om samt opinionsbildning och annat förebyggande arbete mot att unga blir gifta mot sin vilja, inklusive informations- och stödåtgärder på flygplatser som vänder sig till unga som är på väg att föras utomlands med flyg.

Vad vi här framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motionerna 2016/17:3078 (M) yrkande 25, 2016/17:3143 (M) yrkande 11, 2016/17:3288 (M) yrkande 5 och 2016/17:3372 (M) yrkande 32 samt avslå motionerna 2016/17:2372 (SD) yrkande 8 och 2016/17:2506 (SD) yrkande 47.

2. Ungdomars rätt att välja partner, punkt 2 (SD)

av Cassandra Sundin (SD) och Sara-Lena Bjälkö (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2016/17:2372 av Mikael Eskilandersson och Roger Hedlund (båda SD) yrkande 8 och

2016/17:2506 av Paula Bieler m.fl. (SD) yrkande 47 och avslår motionerna

2016/17:3078 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M) yrkande 25,

2016/17:3143 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M) yrkande 11,

2016/17:3288 av Andreas Norlén m.fl. (M) yrkande 5 och

2016/17:3372 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M) yrkande 32.

Ställningstagande

Att själv ha rätten att bestämma vem man ska gifta sig med är en grundläggande rättighet i Sverige. Trots det har vi på senare år kunnat se en utveckling där allt fler unga känner att de inte kan välja partner fritt. En undersökning från 2009 visade att det kunde vara över 70 000 unga i Sverige som kände av begränsningar vad gällde val av partner, begränsningar som oftast kom från den närmaste familjens förväntningar eller krav. Några nyare siffror eller undersökningar än den utredning som dåvarande Ungdomsstyrelsen gjorde 2009 är svårt att hitta. Det finns inga återkommande undersökningar som kan visa hur läget förändras eller utvecklar sig.

Vi menar att det är viktigt att få grepp om situationen och att kunna sätta in åtgärder för att hindra att unga tvingas gifta sig med någon de inte själva valt. Vi vill därför ha återkommande undersökningar på området.

Vad vi här framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motionerna 2016/17:2372 (SD) yrkande 8 och 2016/17:2506 (SD) yrkande 47 och avslå motionerna 2016/17:3078 (M) yrkande 25, 2016/17:3143 (M) yrkande 11, 2016/17:3288 (M) yrkande 5 och 2016/17:3372 (M) yrkande 32.

3. Åtgärder mot nätmobbning av unga, punkt 3 (L)

av Bengt Eliasson (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2016/17:608 av Bengt Eliasson (L) yrkande 2 och

bifaller delvis motion

2016/17:238 av Edward Riedl (M).

Ställningstagande

Hur det förebyggande arbetet mot självmord ska ske är en angelägen fråga som behöver utredas. Utredningens mål bör vara att belysa behov för samhället att anta en handlingsplan, vad den ska innehålla samt vad olika samhällsnivåer ska göra som syftar till den fastställda nollvisionen, inga fler självmord.

I handlingsplanen bör det finnas ett avsnitt om problemet med självmordshets på internet. Det är en hets som kan locka en del självmordsbenägna ungdomar att faktiskt ta sitt liv. Flera exempel finns, både i Sverige och utomlands.

En sådan handlingsplan kan bli ett stort stöd för anhöriga och personal i skola och arbetsliv. Hela samhället bör engageras för att minska och förebygga suicid. Regeringen bör snarast ta fram en sådan handlingsplan, där även hänsyn till hets på internet tas med.

Vad jag här framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion 2016/17:608 (L) yrkande 2 och delvis bifalla motion 2016/17:238 (M).

4. Skapande skola, punkt 4 (M, C, L, KD)

av Olof Lavesson (M), Cecilia Magnusson (M), Saila Quicklund (M), Isabella Hökmark (M), Bengt Eliasson (L), Roland Utbult (KD) och Johanna Jönsson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2016/17:2886 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD) yrkande 4 och
2016/17:2967 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Skapande skola var alliansregeringens största och viktigaste kulturpolitiska reform. Skapande skola når alla barn och unga i den miljö där de befinner sig dagligen. Utmaningen är att vårda och utveckla reformen. Tidigare utvärderingar av Skapande skola visar att många kommuner har använt sig av reformen med mycket gott resultat. Det finns dock allttjämt kommuner och fristående huvudmän som inte sökt medel i förväntad omfattning. Detta bör regeringen analysera och komma med förslag om hur ännu fler kan ta del av reformen.

Regeringen bör ta fram en strategi för att ännu fler skolor ska kunna ta del av satsningen Skapande skola. Detta kan ske genom att utreda befintliga hinder och ta fram förslag för att undanröja dessa. Erfarenheter av Skapande skola bör systematiskt tas till vara.

Vad vi här framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion 2016/17:2886 (M, C, L, KD) yrkande 4 och 2016/17:2967 (M) yrkande 2.

5. Kommunala musik- och kulturskolor, punkt 5 (M)

av Olof Lavesson (M), Cecilia Magnusson (M), Saila Quicklund (M)
och Isabella Hökmark (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:2967 av Olof Lavesson m.fl. (M) yrkande 3.

Ställningstagande

Det sociala arvet är starkt. Barn tenderar att göra och välja som sina föräldrar. Detta innebär att barn från hem med många bokhyllor och instrument på ett naturligt sätt blir introducerade i att utöva kultur. Socioekonomiska faktorer spelar en avgörande roll för barn och påverkar deras val och liv.

Vi moderater vill bryta med dessa begränsande sociala strukturer eftersom vi anser att kultur angår alla och inte får lämna någon utanför. Att introducera alla barn i exempelvis musikens värld och ge dem möjlighet att pröva instrument är lika mycket en demokrati- som en frihetsfråga. Ett exempel på detta är El Sistema som är unikt eftersom de når grupper av barn och unga som

annars i låg utsträckning deltar i de kommunala musikskolornas verksamheter. Modellen förmår att bryta socioekonomiska barriärer och skapa kultur av mycket hög kvalitet där alla ges plats och får vara med. Vi vill därför att regeringen tar fram en plan för att sprida erfarenheterna från bl.a. El Sistema över hela landet till stöd och hjälp för kommunerna i deras arbete att nå alla barn med kulturskolornas verksamhet.

Vad vi här framhållit bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion 2016/17:2967 (M) yrkande 3.

Särskilda yttranden

Ungdomars rätt att välja partner, punkt 2 (V)

Rossana Dinamarca (V) anför:

Alla har rätt att välja om och med vem de ska gifta sig. I Sverige har vi en lagstiftning mot barn- och tvångsäktenskap. Trots det är det alltför många unga som lever i äktenskap som de tvingats in i av sina föräldrar eller som är rädda för att tvingas in i giftermål. Vänsterpartiet har i annat sammanhang framfört att vi anser att den undantagsregel som finns för erkännande av utländska barnäktenskap, tvångsäktenskap och fullmaktsäktenskap i lagen (1904:26 s.1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap ska tas bort.

Jag anser att det finns stort behov av förebyggande arbete för att förhindra att unga gifts bort mot sin vilja. Jag välkomnar det omfattande arbete som nu pågår inom Regeringskansliet och på olika myndigheter och avvaktar effekter av detta arbete och förslagen i kommande utredningar.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2016/17

2016/17:238 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell strategi för att motverka nätmobbning av unga och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:309 av Josef Fransson (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om teknikutveckling, entreprenörskap och kompetensutveckling kopplat till motorhobby och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om motorhobby för ungdomar och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:329 av Bengt Eliasson (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa förutsättningar för att alla barn ges möjlighet att uppleva professionella scenkonstföreställningar samt att säkerställa ungas möjlighet att ta del av professionell scenkonst oavsett var de bor i landet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:525 av Edward Riedl (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa ett bidrag för skolresor till Auschwitz och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:608 av Bengt Eliasson (L):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den i motionen nämnda utredningen även ska innefatta åtgärder mot hets till suicid på internet och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:915 av Isak From m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att studera förutsättningarna för att se över hur stödet till ungdomsverksamhet är utformat och fördelat såväl nationellt som regionalt och lokalt och utifrån ett jämställdhetsperspektiv och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:929 av Arhe Hamednaca (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna för kommunerna att bedriva verksamhet för de äldre tonåringarna och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:1700 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att stärka alla barns rätt till kunskap om FN:s barnkonvention och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om barn- och ungdomsorganisationers betydelse för att öka kunskaperna och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2372 av Mikael Eskilandersson och Roger Hedlund (båda SD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa regelbundna undersökningar gällande ungas möjlighet att själva välja partner och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2506 av Paula Bieler m.fl. (SD):

47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa regelbundna undersökningar gällande ungas möjlighet att själva välja partner och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2868 av Lawen Redar m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka ungas möjlighet till självständig organisering och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2886 av Olof Lavesson m.fl. (M, C, L, KD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att systematiskt tillvarata erfarenheterna av Skapande skola och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:2967 av Olof Lavesson m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att analysera hinder för kommuner och fristående skolor att ta del av Skapande skola samt komma med förslag hur fler skolor ska kunna ta del av reformen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en strategi för hur svenska kommuner ska kunna locka fler barn och ungdomar till kommunala kulturskolor och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3078 av Elisabeth Svantesson m.fl. (M):

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja och tillkännager detta för regeringen.

2016/17:3143 av Ewa Thalén Finné m.fl. (M):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av utökad information samt opinionsbildning och annat förebyggande arbete mot att unga blir gifta mot sin vilja, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:3288 av Andreas Norlén m.fl. (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av utökad information om samt opinionsbildning och annat förebyggande arbete mot att unga blir gifta mot sin vilja, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2016/17:3372 av Anna Kinberg Batra m.fl. (M):

32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.